

สำเนาฉบับ

คำแนะนำของคณะกรรมการสาธารณสุข

ฉบับที่ 3 / 2549

เรื่อง การควบคุมกิจการเลี้ยงสุกร

การประกอบกิจการเลี้ยงสุกร เป็นลักษณะหนึ่งของการประกอบกิจการการเลี้ยงสัตว์บก สัตว์ปีก สัตว์น้ำ สัตว์เลื้อยคลานหรือแมลง ซึ่งเป็นกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข ฉบับที่ 5/2538 ตามมาตรา 31 แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 การประกอบกิจการประเภทนี้ อาจก่อให้เกิดผลกระทบด้านต่าง ๆ เนื่องจากเป็นแหล่งแพร่พันธุ์สัตว์และแมลงนำโรค เช่น หนู แมลงวัน แมลงสาบ หรือปัญหาเหตุรำคาญจากกลิ่นเหม็น น้ำเสีย และเสียง นอกจากนี้ยังอาจมีผลกระทบต่อผู้ปฏิบัติงานในสถานที่เลี้ยงสุกรอีกด้วย เช่น อันตรายอันทำให้เกิดบาดแผล โรคผิวหนัง มือ เท้าเปื่อย เป็นต้น ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการประกอบกิจการประเภทนี้สามารถก่อให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพของคนทำงานและมีผลกระทบต่อชุมชน

กอปรกับในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่าง ๆ มักจะมีการประกอบกิจการเลี้ยงสุกรอยู่ทั่วไป บางแห่งได้ดำเนินการมาเป็นระยะเวลานาน และอยู่ในเขตชุมชน จำเป็นต้องมีการปรับปรุงด้านสุขลักษณะให้เหมาะสม เพื่อป้องกันผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นกับผู้ปฏิบัติงานในสถานประกอบกิจการและชุมชน ดังนั้นคณะกรรมการสาธารณสุข จึงได้มีมติในคราวการประชุมครั้งที่ 42-2/2549 เมื่อวันที่ 23 มีนาคม 2549 เห็นชอบให้ออกคำแนะนำแก่ราชการส่วนท้องถิ่น และเจ้าพนักงานท้องถิ่นเกี่ยวกับการควบคุมการประกอบกิจการดังกล่าว

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 10(3) แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 คณะกรรมการสาธารณสุข จึงออกคำแนะนำไว้ดังนี้

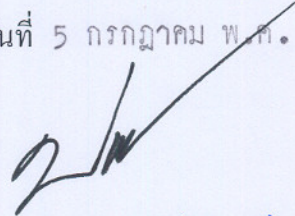
ข้อ 1 กรณีที่ในเขตราชการส่วนท้องถิ่นใด มีการประกอบกิจการเลี้ยงสุกร ราชการส่วนท้องถิ่นนั้นอาจออกข้อกำหนดของท้องถิ่นกำหนดให้กิจการดังกล่าว เป็นกิจการที่ต้องควบคุมในท้องถิ่นนั้นได้ ตามมาตรา 32 (1) แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535

ข้อ 2 เพื่อประโยชน์ในการควบคุมหรือกำกับดูแลสถานประกอบกิจการข้างต้น ราชการส่วนท้องถิ่นควรเร่งดำเนินการออกข้อกำหนดของท้องถิ่น กำหนดหลักเกณฑ์ และเงื่อนไขทั่วไป ให้ผู้ดำเนินการปฏิบัติเกี่ยวกับสภาพหรือสุขลักษณะของสถานที่ที่ใช้ในการประกอบกิจการ และมาตรการป้องกันอันตรายต่อสุขภาพ ตามมาตรา 32 (2) แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ตามหลักเกณฑ์ในการควบคุมการประกอบกิจการเลี้ยงสุกรที่แนบมาพร้อมนี้

ข้อ 3 สถานประกอบกิจการที่ตั้งอยู่ในเขตที่กฎหมายว่าด้วยการผังเมือง หรือกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคารมีผลใช้บังคับ หรือสถานประกอบกิจการที่เข้าข่ายเป็นโรงงาน หรือมีการประกอบกิจการเกี่ยวกับวัตถุอันตรายหรือกิจการอื่น จะต้องปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยกรนั้น และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องด้วยแล้วแต่กรณี

ข้อ 4 กรณีที่ราชการส่วนท้องถิ่นได้ออกข้อกำหนดของท้องถิ่นว่าด้วยการควบคุมกิจการเลี้ยงสุกร ควรจัดให้มีการประชาสัมพันธ์ และประชุมชี้แจงข้อกำหนดของท้องถิ่นดังกล่าว เพื่อให้ผู้ประกอบการได้ทราบโดยทั่วกันด้วย ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการบังคับใช้ต่อไป

ให้ไว้ ณ วันที่ 5 กรกฎาคม พ.ศ. 2549

(นายปราชญ์ บุณยวงศ์วิโรจน์)

ปลัดกระทรวงสาธารณสุข

Handwritten signature in blue ink

Handwritten mark

Handwritten mark

Handwritten signature
3-20.49

หลักเกณฑ์ในการควบคุมการประกอบกิจการเลี้ยงสุกร

1. หลักเกณฑ์เกี่ยวกับสถานที่ตั้ง

1.1 สถานที่ตั้งควรอยู่ห่างจากชุมชน ศาสนสถาน โบราณสถาน สถาบันการศึกษา โรงพยาบาล หรือสถานที่อื่น ๆ ตามกฎหมายว่าด้วยโรงงานและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง ในระยะที่ไม่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพ และไม่ก่อเหตุรำคาญต่อชุมชน โดยควรมีระยะห่างจากสถานที่ที่กล่าวข้างต้นและแหล่งน้ำสาธารณะในระยะทางดังต่อไปนี้

(1) สำหรับสถานประกอบกิจการเลี้ยงสุกรน้อยกว่า 50 ตัว ควรมีระยะห่างในระยะที่ไม่ก่อให้เกิดความรำคาญต่อชุมชนใกล้เคียง

(2) สำหรับสถานประกอบกิจการเลี้ยงสุกร ตั้งแต่ 50-500 ตัว ควรมีระยะห่างไม่น้อยกว่า 200 เมตร

(3) สำหรับสถานประกอบกิจการเลี้ยงสุกรเกินกว่า 500 ตัว ควรมีระยะห่างไม่น้อยกว่า 1,000 เมตร

1.2 สถานประกอบกิจการเลี้ยงสุกรควรตั้งอยู่ห่างจากโรงฆ่าสัตว์ ตลาดนัดค้าสัตว์ ตั้งแต่ 5 กิโลเมตร ขึ้นไป

1.3 จัดให้มีบริเวณเลี้ยงสุกรเป็นสัดส่วน และอยู่ห่างเขตที่ดินสาธารณะหรือที่ดินต่างเจ้าของและต้องมีที่ว่างอันปราศจากหลังคาหรือสิ่งใดปกคลุมโดยรอบบริเวณเลี้ยงสุกรนั้นไม่น้อยกว่า 20 เมตรทุกด้านเว้นแต่ด้านที่มีแนวเขตที่ดินติดต่อกับที่ดินของผู้ประกอบกิจการประเภทเดียวกันตามข้อกำหนดนี้

1.5 สถานประกอบกิจการเลี้ยงสุกรควรตั้งอยู่บริเวณที่ไม่มีน้ำท่วมขัง

2. หลักเกณฑ์เกี่ยวกับสุขลักษณะของโรงเรือนเลี้ยงสัตว์และส่วนประกอบ

2.1 โรงเรือนเลี้ยงสัตว์ต้องเป็นอาคารเอกเทศ มั่นคงแข็งแรง มีลักษณะเหมาะสมแก่การเลี้ยงสัตว์ ไม่มีการพักอาศัยหรือประกอบกิจการอื่นใด

2.2 พื้นโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ทำด้วยวัสดุแข็งแรง พื้นผิวเรียบทำความสะอาดง่าย มีความลาดเอียงที่เหมาะสมให้น้ำหรือสิ่งปฏิกูลไหลลงทางระบายได้โดยสะดวก

2.3 หลังคาทำด้วยวัสดุแข็งแรง มีความสูงจากพื้นที่เหมาะสม และมีช่องทางให้แสงสว่างหรือแสงแดดส่องภายในอาคารอย่างทั่วถึง

2.4 โรงเรือนเลี้ยงสัตว์ต้องมีที่ขังและที่ปล่อยสัตว์กว้างขวางเพียงพอ กอกสัตว์กันเป็นสัดส่วนเหมาะสมกับจำนวนสัตว์ ไม่ให้สัตว์อยู่อย่างแออัด

2.5 จัดให้มีแสงสว่างเพียงพอ และมีการระบายอากาศดี

2.6 ถนนภายในสถานประกอบกิจการต้องใช้วัสดุคงทน มีความกว้างเหมาะสม สะดวกในการขนส่งลำเลียงอุปกรณ์ อาหารสัตว์ รวมทั้งผลผลิตเข้าและออกภายในสถานประกอบกิจการ

2.7 สถานที่เก็บอาหารและโรงผสมอาหารควรจัดเป็นสัดส่วนและถูกหลักสุขาภิบาล

3. หลักเกณฑ์เกี่ยวกับสุขลักษณะเครื่องมือ เครื่องใช้ อุปกรณ์ น้ำดื่ม น้ำใช้

3.1 อาหารที่ใช้เลี้ยงสัตว์ ต้องมีคุณภาพและมาตรฐานตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์

3.2 ควรมีสถานที่เก็บอาหารแยกเป็นสัดส่วน จัดให้เป็นระเบียบและมีการดูแลรักษาความสะอาดอย่างสม่ำเสมอ

3.3 ต้องมีที่เก็บรักษาเครื่องมือ เครื่องใช้ อุปกรณ์ในการทำงานเป็นสัดส่วนเหมาะสมและเป็นระเบียบเรียบร้อย

3.4 เครื่องมือ เครื่องใช้ และอุปกรณ์ รวมถึงสวิตช์และสายไฟต่างๆต้องได้รับการบำรุงรักษาให้อยู่ในสภาพดี

3.5 ต้องจัดให้มีน้ำดื่มที่ได้คุณภาพตามมาตรฐานน้ำดื่มไว้บริการสำหรับผู้ปฏิบัติงานอย่างเพียงพอ ตั้งอยู่ในบริเวณที่แยกออกจากโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ และลักษณะการจัดบริการน้ำดื่มต้องไม่ก่อให้เกิดความสกปรกหรือการปนเปื้อน เช่น ใช้ระบบน้ำกด ใช้แก้วส่วนตัว ใช้แก้วกระดาษที่ใช้ครั้งเดียวแล้วทิ้ง ใช้แก้วส่วนกลางที่ใช้ดื่มเพียงครั้งเดียวแล้วนำไปล้างทำความสะอาดก่อนนำมาใช้ใหม่ หรือวิธีอื่น

3.6 ต้องจัดให้มีน้ำใช้ที่สะอาดได้มาตรฐาน และมีปริมาณเพียงพอกับปริมาณน้ำใช้ในแต่ละวัน

3.7 กรณีที่สถานประกอบกิจการผลิตน้ำใช้เอง ควรตรวจสอบดูแลคุณภาพน้ำดิบให้สะอาด ตรวจสอบระบบท่อน้ำและทำความสะอาดภาชนะเก็บกักน้ำอยู่เสมอ และปรับปรุงคุณภาพน้ำให้มีคุณภาพดีอยู่เสมอ

4. หลักเกณฑ์เกี่ยวกับสุขอนามัยของผู้ปฏิบัติงาน

4.1 ผู้ปฏิบัติงานในฟาร์มต้องมีสุขภาพแข็งแรง ไม่เป็นโรคติดต่อ หรือโรคที่ส่งผลกระทบต่อ โรคที่เกี่ยวข้องกับทางเดินอาหาร ทางเดินหายใจ หู น้ำหนัก และบาดแผลติดเชื้อ หรือไม่เป็นพาหะนำโรคติดต่อ ได้แก่ วัณโรค อหิวาตกโรค ไข้รากสาดน้อย บิด สุกใส หัด คางทูม ไข้หวัดใหญ่ อหิวาต์หมู โรคพิษสุนัขบ้า โรคพิษงู และโรคผิวหนังที่นำรังเกียจ เป็นต้น หากผู้ปฏิบัติงานป่วยด้วยโรคติดต่อดังกล่าว ต้องหยุดพักรักษาให้หาย

4.2 ผู้ปฏิบัติงานต้องได้รับการตรวจสุขภาพเป็นประจำทุกปี

4.3 ผู้ปฏิบัติงานควรได้รับการอบรมในเรื่องเกี่ยวกับสุขอนามัย

4.4 ผู้ปฏิบัติงานในฟาร์มจะต้องปฏิบัติดังนี้

- (1) ล้างทำความสะอาดมือทุกครั้งก่อนเข้าหรือออกจากฟาร์ม และภายหลังออกจากห้องส้วมและจับต้องสิ่งปนเปื้อนต่าง ๆ
- (2) ควรสวมใส่ชุดปฏิบัติงานที่สะอาดเหมาะสมในแต่ละกิจกรรมที่ปฏิบัติ
- (3) ในกรณีที่มีบาดแผล ต้องปิดแผลด้วยที่ปิดแผล ถ้ามีบาดแผลที่มีมือต้องสวมใส่ถุงมือหรือปลอกนิ้วขณะปฏิบัติงาน

5. หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการจัดการน้ำเสีย มูลฝอย สิ่งปฏิกูล

- 5.1 ต้องมีระบบบำบัดน้ำเสียที่ได้มาตรฐาน โดยใช้วิธีการบำบัดน้ำเสียที่เหมาะสมทางระบายน้ำไม่อุดตัน
- 5.2 น้ำเสียที่ผ่านการบำบัดแล้วต้องมีการตรวจสอบคุณภาพน้ำทิ้งให้ได้เกณฑ์มาตรฐานน้ำทิ้ง ตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ก่อนปล่อยออกสู่ภายนอกสถานประกอบการ
- 5.3 ต้องจัดให้มีภาชนะรองรับมูลฝอยที่ถูกหลักสุขาภิบาล เหมาะสมและเพียงพอ
- 5.4 ต้องมีการรวบรวมมูลฝอยและนำไปกำจัดด้วยวิธีการฝัง เผาอย่างถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล และปฏิบัติตามข้อกำหนดของท้องถิ่นว่าด้วยการนั้น
- 5.5 ต้องทำความสะอาด กวาด ล้างพื้น โรงเรือนเลี้ยงสัตว์และบริเวณโดยรอบโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ให้สะอาดทุกวัน ต้องจัดให้มีที่กักเก็บมูลสัตว์โดยเฉพาะ เพื่อป้องกันเหตุเดือดร้อนรำคาญอันเนื่องมาจากกลิ่นและไม่เป็นแหล่งเพาะพันธุ์สัตว์และแมลงนำโรค
- 5.6 ห้ามทิ้งมูลสัตว์หรือมูลฝอยในที่ดินของตนเอง ที่สาธารณะหรือแหล่งน้ำสาธารณะ
- 5.7 ต้องมีห้องน้ำและห้องส้วมตามลักษณะและจำนวนที่กำหนดในกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคารและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง และบำบัด หรือการกำจัดสิ่งปฏิกูลถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล
- 5.8 ภายในห้องน้ำและห้องส้วมควรมีวัสดุอุปกรณ์ตามความจำเป็นและเหมาะสม
- 5.9 ต้องดูแลรักษาความสะอาดของห้องน้ำและห้องส้วมเป็นประจำทุกวัน ที่ปฏิบัติงาน

6. หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการจัดการแหล่งแพร่เชื้อโรคหรือสัตว์และแมลงนำโรค

- 6.1 ต้องมีการป้องกันโรคติดต่อที่เกิดจากสัตว์ด้วยวิธีการที่เหมาะสม และถูกต้อง
- 6.2 การกำจัดซากสัตว์ ให้วิธีเผา หรือฝังเพื่อป้องกันการเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ของสัตว์และแมลงนำโรค ดังนี้

(1) การกำจัดซากสัตว์โดยการฝังต้องมีเนื้อที่เพียงพอ และอยู่ในบริเวณน้ำท่วมไม่ถึงโดยฝังซากลึกจากผิวดินไม่น้อยกว่า 50 เซนติเมตร ใช้น้ำยาฆ่าเชื้อโรคที่เหมาะสมทำการราดหรือโรยบนส่วนต่างๆ ของซากสัตว์จนทั่ว และกลบหลุมดิน

(2) การกำจัดซากสัตว์โดยการเผาต้องมีสถานที่เผาหรือเตาเผาอยู่ในบริเวณที่เหมาะสมในการใช้เผาซากจนหมด การเผาคือต้องไม่ก่อให้เกิดมลพิษหรือเหตุรำคาญ

(3) สถานที่กำจัดซากสัตว์ต้องห่างจากบริเวณอาคาร หรือ โรงเรือน เลี้ยงสัตว์ อาคารสำนักงาน อาคารพักอาศัย

6.3 ต้องมีการควบคุมป้องกันสัตว์และแมลงนำโรคในฟาร์มไม่ให้มีจำนวนมากจนก่อให้เกิดความเสี่ยงในการแพร่เชื้อโรคติดต่อ หรือก่อเหตุเดือดร้อนรำคาญต่อผู้อยู่ในที่ใกล้เคียง

6.4 กรณีที่มีการระบาดของโรคติดต่อที่เกี่ยวกับสัตว์ในเขตพื้นที่ ต้องจัดให้มีวิธีการควบคุมป้องกันมิให้เกิดการปนเปื้อนของเชื้อโรคในสถานที่เลี้ยงสัตว์ ทั้งในตัวสัตว์ อาหาร น้ำใช้ คนเลี้ยงและสิ่งแวดล้อมอื่นๆ

7. หลักเกณฑ์เกี่ยวกับความปลอดภัย และการป้องกันเหตุรำคาญ

7.1 ควรจัดให้มีห้องเก็บสารเคมี น้ำยาฆ่าเชื้อหรือสิ่งของที่อาจก่อให้เกิดอันตรายหรืออัคคีภัยได้ง่ายโดยเฉพาะ ตามกฎหมายว่าด้วยวัตถุอันตรายและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

7.2 ควรจัดให้มีห้องพยาบาลหรือชุดปฐมพยาบาลที่ครบรายการไว้ในสถานประกอบการ และการพร้อมใช้งานได้ตลอดเวลา

7.3 ระดับเสียงในสถานประกอบการเลี้ยงสุกร ในเวลากลางวัน ต้องมีระดับเสียงเฉลี่ย 8 ชั่วโมง ไม่เกิน 90 เดซิเบล(เอ) ตามกฎหมายคุ้มครองแรงงาน

7.4 ระดับความเข้มข้นของก๊าซไฮโดรเจนซัลไฟด์และก๊าซแอมโมเนีย บริเวณคอกเลี้ยงสัตว์ต้องไม่เกินค่ามาตรฐานตามกฎหมายคุ้มครองแรงงาน

7.5 วิธีการตรวจวัดคุณภาพสิ่งแวดล้อมในสถานประกอบการให้ใช้วิธีการตรวจวัดของหน่วยงานราชการไทย ในกรณีที่ไม่มีวิธีการตรวจวัดที่เป็นมาตรฐานกำหนดไว้ ให้ใช้วิธีการตรวจวัดที่ท้องถิ่นยอมรับ

7.6 ควรควบคุมป้องกันกิจกรรมต่างๆ ของสถานประกอบการมิให้มีกลิ่น น้ำเสีย เขม่าควัน เสียง ฝุ่น และความร้อน เป็นต้น ที่จะทำให้เกิดผลกระทบจนเป็นเหตุรำคาญหรือเป็นอันตรายต่อสุขภาพของคนงานและผู้อยู่อาศัยใกล้เคียงหรืออยู่ในเส้นทางการสัญจรของสถานประกอบการ
